

Centraal Planbureau

Planbureau voor de leefomgeving

Plannen voor de stad

Een multidisciplinaire
verkenning van de effecten
van verstedelijkingsprojecten
op het functioneren van een
stad

Gusta Renes
Gerbert Romijn

Centraal Planbureau

Planbureau voor de leefomgeving

Plannen voor de stad

Gusta Renes

Gerbert Romijn

- Aanleiding PvdS
- Twee nieuwe instrumenten
- Planobjectivering
- Agglomeratie-exploitatie
- Onzekerheid
- Hoe verder

Plannen voor de Stad: aanleiding

Kritiek: plannenmakers herkennen hun plan niet terug in MKBA

Antwoord: Wat betekent een verstedelijkingsproject voor het functioneren van een stad?

**Verbinden
kennisvelden**

**Aansluiten bij
ruimtelijke schaal van
de stad**

**Wat wil men met
verstedelijkingsproject
bereiken?**

**Hoe brengen we effecten
verstedelijkingsprojecten
beter in beeld?**

PLANNEN VOOR DE STAD

Twee instrumenten

- Planobjectivering:

- Kan het project de bedoelde effecten hebben?
- Projecteffecten scheiden van reclame

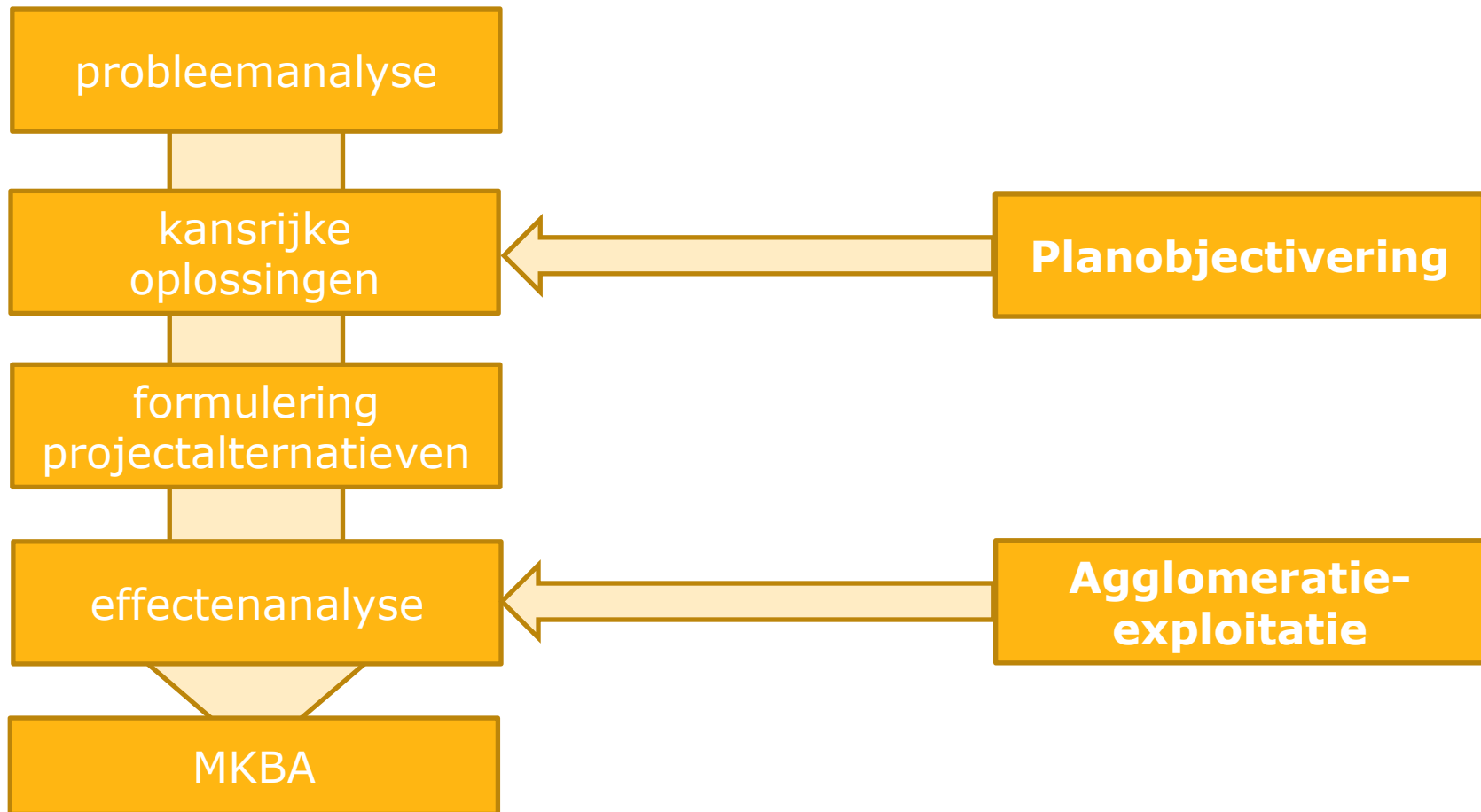
- Agglomeratie-exploitatie:

- Welke effecten heeft het project op het functioneren van een stad?
- Aanvulling op grondexploitatie; invulling voor MKBA

- Economische kennis verbinden met kennis ruimtelijke disciplines
- Empirische kennis over maatregel-effectrelaties kent veel leemtes
- Verstedelijking is autonoom proces: projecteffecten onzeker

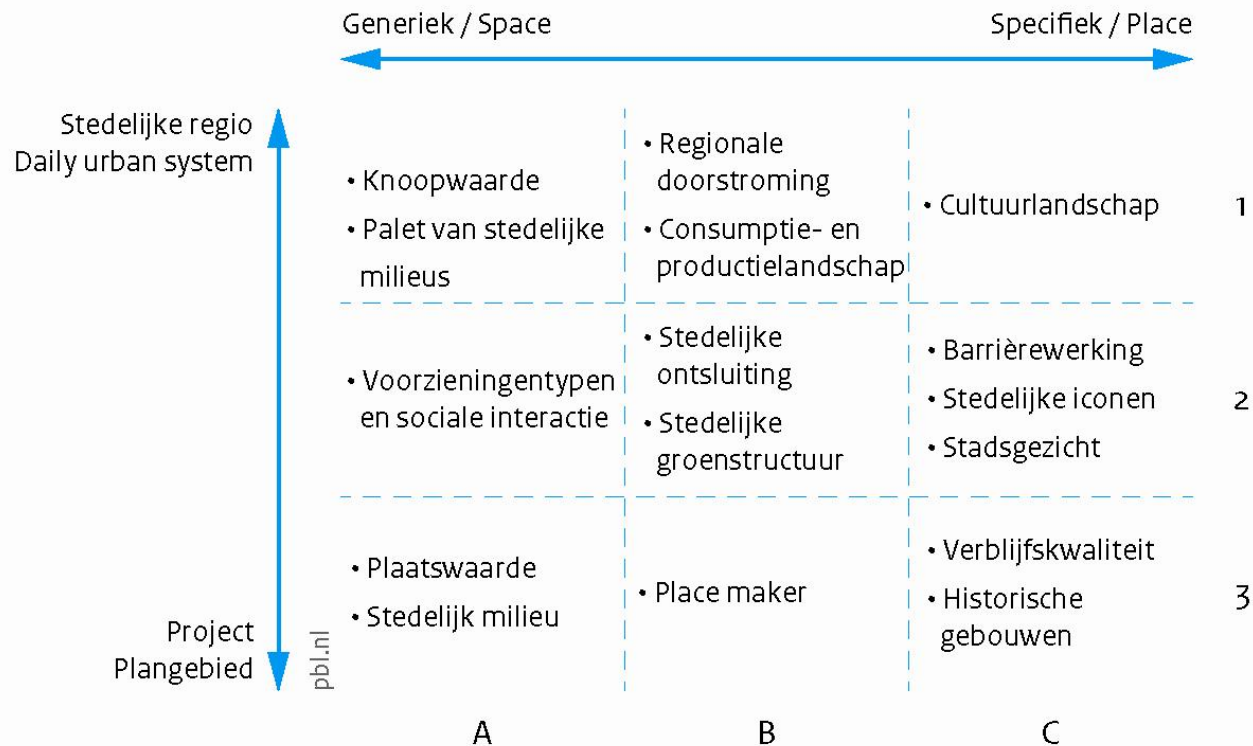
Positionering in analytische beleidsvoorbereiding

Planobjectivering de matrix: *16 condities*

Ruimtelijke condities in planobjectiveringsmatrix

De matrix: *beweging door de matrix*

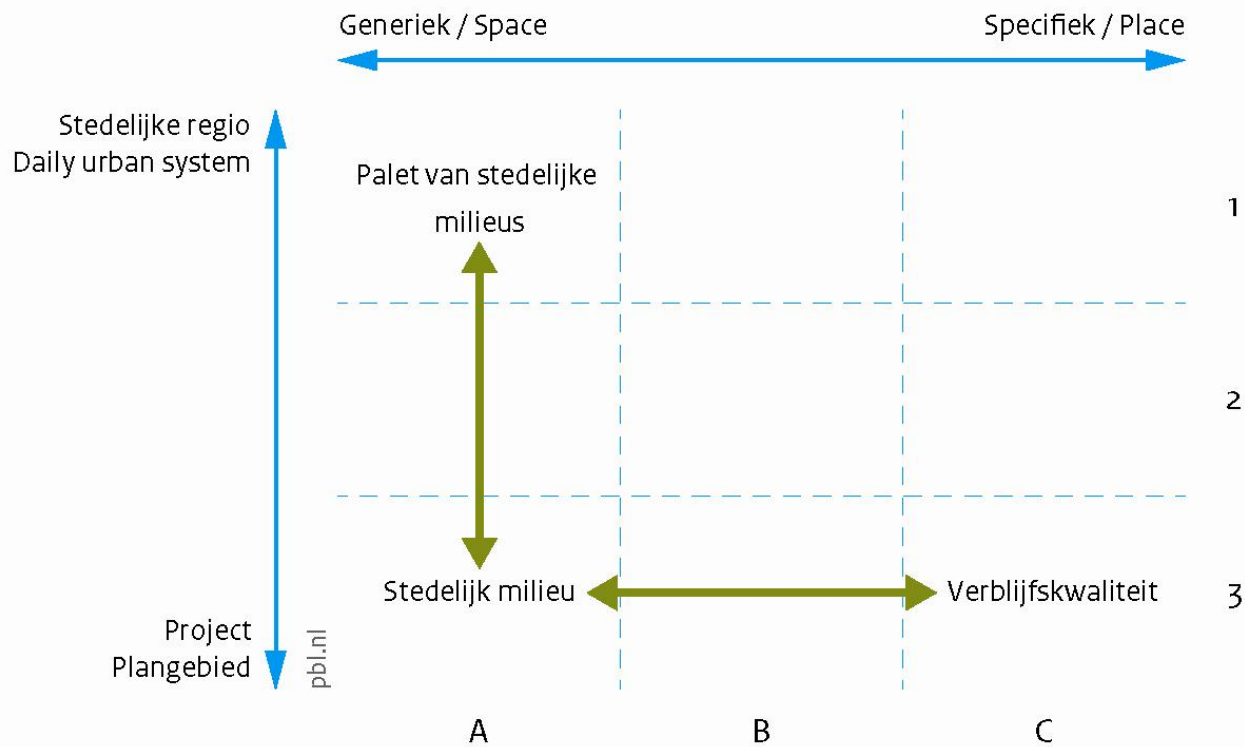
- Beleidsdoel: internationale concurrentiepositie en kennis-*spillovers*
- Stedelijk milieu (3A): kenniscampus

De matrix: een toepassingsvoorbeeld

Voorbeeld van relaties tussen condities in verschillende cellen

De matrix: *beweging door de matrix*

- Beleidsdoel: internationale concurrentiepositie en kennis-*spillovers*
- Stedelijk milieu (3A): kenniscampus
- Centrale vraag: welke ruimtelijk-functionele condities biedt het geplande milieu voor het realiseren van de gestelde beleidsdoelen?
 - Groene werkomgeving met hightechvoorzieningen
 - Mogelijkheden voor kennisuitwisseling

De matrix: *beweging door de matrix*

- Palet van stedelijke milieus (1A)
 - Centrale vraag: wat voegt een project toe aan het bestaande palet van milieus in de stedelijke regio?
 - Complementariteit?
 - Concurrentie (kannibalisme)?
 - Transformatie of nieuwbouw?
- Verblijfsklimaat (3C)
 - Centrale vraag: past de inrichting van de openbare verblijfsruimte in een project bij het geplande stedelijk milieu, de gebruikersdoelgroep en de gestelde beleidsdoelen?
 - Gedeelde voorzieningen
 - Ontspanningsmogelijkheden in het groen

Slotopmerkingen planobjectivering

- Planobjectivering geeft inzicht in specifieke planomgeving (contextgevoeligheid) ...
- ... en biedt breed toepasbare analysesystematiek (reikwijdte, herhaalbaarheid) ...
- ... die gebruikt maakt van heldere overwegingen (transparantie) ...
- ... die voor uiteenlopende stakeholders begrijpelijk zijn (communicatie over disciplinegrenzen heen)

Agglomeratie-exploitatie

Instrument dat de effecten van een project op het functioneren van de stad in beeld brengt

Wat? Activiteiten:

- Wonen
- Werken
- Gebruik van infrastructuur
- Gebruik van voorzieningen

Hoe? Dimensies:

- Welke gebruikers ondervinden de effecten?
- Hoeveel gebruikers ondervinden de effecten?
- Wat betekent dit voor de gebruiksintensiteit?
- Wat is de waarde van de effecten?

Agglomeratie? Daily Urban System:

- Plangebied
- Bestaande stad
- Gehele stad: schaaleffecten van clustering

	Welke gebruikers ondervinden de effecten?	Hoeveel gebruikers ondervinden de effecten?	Wat betekent dit voor de gebruikers intensiteit?	Wat is de waarde van de effecten?
Effecten in het plangebied				
wonen				
werken				
gebruik infrastructuur				
gebruik voorzieningen				
Effecten in de bestaande stad				
wonen				
werken				
gebruik infrastructuur				
gebruik voorzieningen				
Schaaleffect van clustering				
wonen				
werken				
gebruik infrastructuur				
gebruik voorzieningen				

	Welke gebruikers ondervinden de effecten?	Hoeveel gebruikers ondervinden de effecten?	Wat betekent dit voor de gebruikers intensiteit?	Wat is de waarde van de effecten?
Effecten in het plangebied				
wonen				
werken				
gebruik infrastructuur				
gebruik voorzieningen				
Effecten in de bestaande stad				
wonen				
werken				
gebruik infrastructuur				
gebruik voorzieningen				
Schaaleffect van clustering				
wonen				
werken				
gebruik infrastructuur				
gebruik voorzieningen				

Veel empirische kennis
is nodig over
maatregel-effectrelaties!

	Welke gebruikers ondervinden de effecten?	Hoeveel gebruikers ondervinden de effecten?	Wat betekent dit voor de gebruikers intensiteit?	Wat is de waarde van de effecten?			
Effecten in het plangebied							
wonen	<ul style="list-style-type: none">• Effecten op:<ul style="list-style-type: none">– Volumes van de activiteiten (wonen/bevolking, werkgelegenheid, voorzieningen)– Veranderingen in kwaliteit en prijs– Massa, dichtheid en agglomeratievoordelen						
werken							
gebruik infrastructuur							
gebruik voorzieningen							
Effecten in de bestaande stad	<ul style="list-style-type: none">• Informatiebronnen<ul style="list-style-type: none">– grondexploitatie, (woning)marktanalyse– empirische analyses over woon-werkdynamiek– hedonische prijsanalyses• Veel empirische informatie ontbreekt<ul style="list-style-type: none">– effect op volumes private investeringen en waarde commercieel vastgoed						
wonen							
werken							
gebruik infrastructuur							
gebruik voorzieningen	<ul style="list-style-type: none">• Verstedelijkingsproces als autonoom proces<ul style="list-style-type: none">– agglomeratievoordelen --> zichzelf versterkende clustering– risico voor verstedelijkingsprojecten						
Schaaleffect van clustering							
wonen							
werken							
gebruik infrastructuur							
gebruik voorzieningen							

Agglomeratie-exploitatie

- Structurerend instrument:
 - structuur in de informatie(behoefte)
 - structuur in beleidsdiscussie
 - structuur in beleidsproces
- Hulpmiddel voor verbetering van plannen
- Betere input voor MKBA
- Veel empirische kennis ontbreekt
 - blootleggen ongefundeerde claims
 - agenda voor nader onderzoek

Positionering instrumenten en MKBA

Waarom komt een effect niet terug in de MKBA?

1. Er is geen effect **Planobjectivering**
2. Er is wel een effect, maar:
 - het gaat om regionale herverdeling
 - het is een dubbeltelling **Agglomeratie-exploitatie**
 - we weten niet hoe groot het effect is

Hoe verder?

- Uitventen:
 - beleid en wetenschap aan de slag
 - gebruik instrumenten in praktijk
 - doorontwikkeling instrumenten
 - invullen kennisleemten